

Tutkimusosio

Enemmistö: Kontrolli ja valvonta eivät ole lisääntyneet huolestuttavasti – päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa oikeuksia ja vapauksia ei ole syytä suitsia

Kansalaisten tuntuvaa enemmistöä ei löydy vapausoikeuksien kaventamiseen kuin laajentamisenkaan, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimuksesta.

Kansalaisten tuntuvaa enemmistöä ei löydy vapausoikeuksien kaventamiseen kuin laajentamisenkaan. Toki koronaepidemia on varjostanut saatuja vastauksia.

Kansalaisten mielestä yhteiskunnan kontrolli ei ole lisääntynyt huolestuttavasti, eikä poliittisten päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa oikeuksia ja vapauksia haluta suitsia. Enemmistö (57 %) suomalaisista torjuu väitteen, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisi lisääntynyt maassamme huolestuttavasti. Noin kolmannes (34 %) hyväksyy väittämän. Enemmistö (56 %) kansalaisista torjuu ehdotuksen, jonka mukaan poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Vain reilu neljännes (29 %) yhtyy väitteeseen.

Suomalaisten turvallisuushakuisuudesta kertoo se, että joka toinen (48 %) kansalainen on valmis luopumaan henkilökohtaisista oikeuksistaan ja vapauksistaan, jos valtio pystyy paremmin suojelemaan yksilöä. Vastakkainasettelusta kuitenkin kielii se, että enemmän kuin kaksi viidestä (43 %) tyrmää ajatuksen henkilökohtaisten oikeuksiensa ja vapauksiensa uhraamisesta suojeluperusteella.

Vaikka moni onkin periaatteessa valmis luopumaan oikeuksistaan, niin paljon pienempi osa väestöstä (40 %) soisi maan hallitukselle nykyistä suuremmat yleisvaltuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Niukka enemmistö (51 %) ei myöntäisi maan hallitukselle laajempia oikeuksia kansalaisvapauksien kaventamiseksi.

Suomalaisten jakautumisesta kahtia kielii se, että samansuuruinen joukko sekä kannattaa (43 %) että vastustaa (45 %) ehdotusta, jonka mukaan Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä.

Monet miehet ja nuoret uskovat, että kontrolliyhteiskunnan tunnuspiirteet ovat huolestuttavasti voimistuneet maassamme

Miehet ovat naisia enemmän vakuuttuneita siitä, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisi lisääntynyt huolestuttavasti. Miehillä on naisia vahvempi näkemys, että poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Miehet myös vaativat kiivaammin, että maassa pitäisi

ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä.

Näkemykset ovat eräiltä osin sidoksissa vastaajien ikään. Nuoret, 18–30-vuotiaat, ovat keskimääräistä varmempia siitä, että kontrolliyhteiskunnan tunnuspiirteet olisivat huolestuttavissa määrin lisääntyneet maassamme. Ikääntyneet eivät tunnista tällaista kehitystä tapahtuneen. Nuoret myös katsovat, että Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden toimintaa.

Hallituspuolueiden kannattajat suhtautuvat suopeammin yksilön vapauksien rajoittamiseen kuin opposition tukijat

Hallituspuolueiden kannattajilla on taipumusta hyväksyä ajatus, omien oikeuksien ja vapauksien kaventamisesta, mikäli valtio pystyisi paremmin suojelemaan yksilöitä. Opposition kannattajia moinen ehdotus suorastaan puistattaa.

Oppositioapuolueiden tukijat ovat vakuuttuneita siitä, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti. Hallituspuolueiden kannattajat eivät tunnista tällaista kehitystä tapahtuneeksi. Opposition tukijat olisivat varsin halukkaita vähentämään poliittisten päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisvapauksia ja -oikeuksia.

Yksittäisten puolueiden kannattajien vastauksista käy ilmi, että SDP:n kannattajat ovat muita alttiimpia luopumaan oikeuksistaan ja antamaan hallitukselle laajempia valtuuksia puuttua yksilöiden vapauksiin.

Perussuomalaisen ja kokoomuksen tukijat ovat muita vakuuttuneempia, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisi lisääntynyt maassamme huolestuttavasti. Näiden puolueiden tukijoiden mielestä myös poliittisilla päättäjillä pitäisi olla vähemmän edellytyksiä puuttua kansalaisten oikeuksiin ja vapauksiin.

Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajien mielestä yhteiskunnan yksilöihin kohdistuva kontrolli ei ole voimistunut ja poliittisten päättäjien valtaa rajoittaa kansalaisten oikeuksia ei tulisi ainakaan vähentää nykyisestä. Vasemmistoliiton tukijat eivät innostu omien oikeuksiensa ja vapauksiensa kaventamisesta, edes silloin, kun valtio pystyy paremmin suojelemaan yksilöitä.

Keskustan kannattajat ovat hieman keskimäärää valmiimpia luopumaan oikeuksistaan, mikäli valtio pystyy paremmin suojelemaan heitä. Keskustan tukijat ovat vahvasti sitä mieltä, että poliittisten päättäjien mahdollisuuksia kaventaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia ei saa vähentää nykyisestä.

Taulukko 1. Puolueiden kannattajien poikkeamat väestön keskimääräisestä suhtautumisesta.

+ = hyväksyy väitteen keskimäärää useammin

o = ei poikkea keskiarvosta

- = torjuu väitteen keskimäärää useammin

	<i>SDP</i>	<i>PS</i>	<i>KOK</i>	<i>KESK</i>	<i>VIRH</i>	<i>VAS</i>
<i>Hallitukselle enemmän valtaa rajoittaa kansalaisten vapauksia</i>	<i>+</i>	<i>o</i>	<i>-</i>	<i>o</i>	<i>o</i>	<i>o</i>
<i>Olen valmis luopumaan oikeuksistani, jos valtio suojelee paremmin</i>	<i>+</i>	<i>-</i>	<i>o</i>	<i>+</i>	<i>o</i>	<i>-</i>
<i>Yhteiskunnan harjoittama kontrolli on lisääntynyt huolestuttavasti</i>	<i>-</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>o</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisvapauksia tulisi vähentää</i>	<i>-</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Ensisijaisesti turvattava kansalaisten oikeudet, ei saa rajata yksilöiden käyttäytymistä</i>	<i>-</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>-</i>	<i>o</i>	<i>-</i>

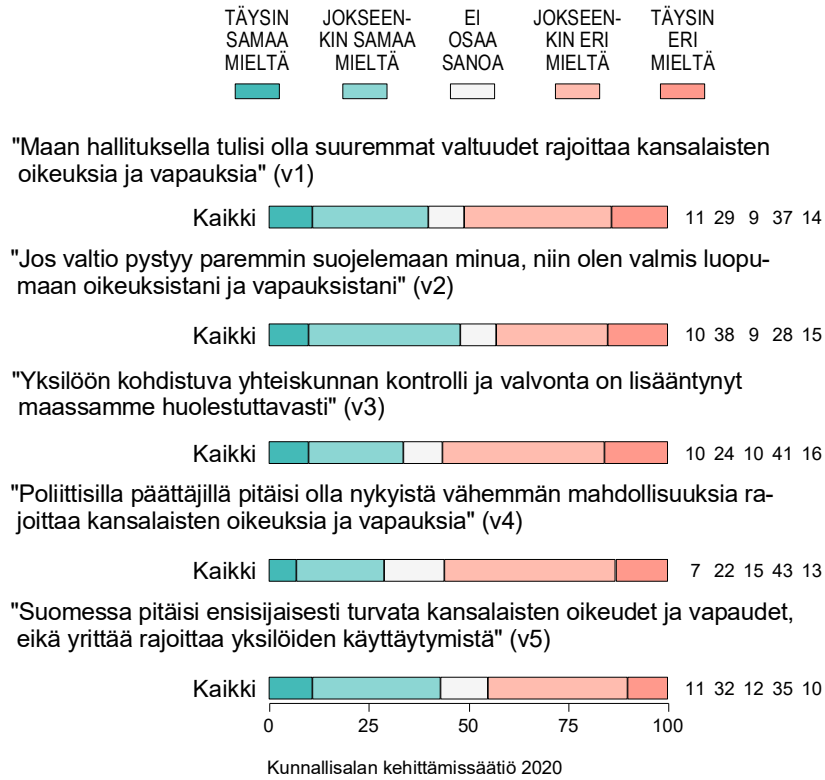
Tutkimuksen toteutus

Syksyn 2020 Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin suhtautumista kansalaisten oikeuksia ja vapauksia sivuaviin ehdotuksiin. Kysymyksiä esitettiin kaikkiaan viisi, jotka pitivät sisällään ehdotelmia sekä kansalaisten oikeuksien lisäämiseksi että rajoittamiseksi.

KAKS – Kunnallissalan kehittämissätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy.

Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 11. –16.9.2020. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 039. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

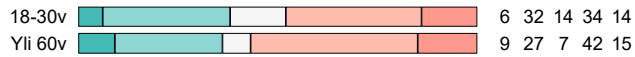
Kuvio 5. SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

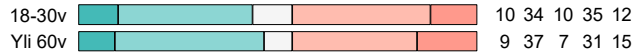
Kuvio 5i. SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: 18-30 -VUOTIAAT vs. YLI 60-VUOTIAAT (%).

TÄYSIN SAMAA MIELTÄ   JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ   EI OSAA SANOA   JOKSEENKIN ERI MIELTÄ   TÄYSIN ERI MIELTÄ

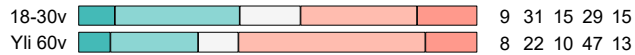
"Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia" (v1)

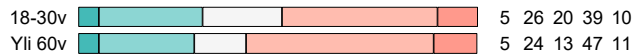
"Jos valtio pystyy paremmin suojelemaan minua, niin olen valmis luopumaan oikeuksistani ja vapauksistani" (v2)

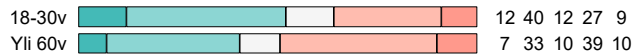
"Yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti" (v3)

"Poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia" (v4)

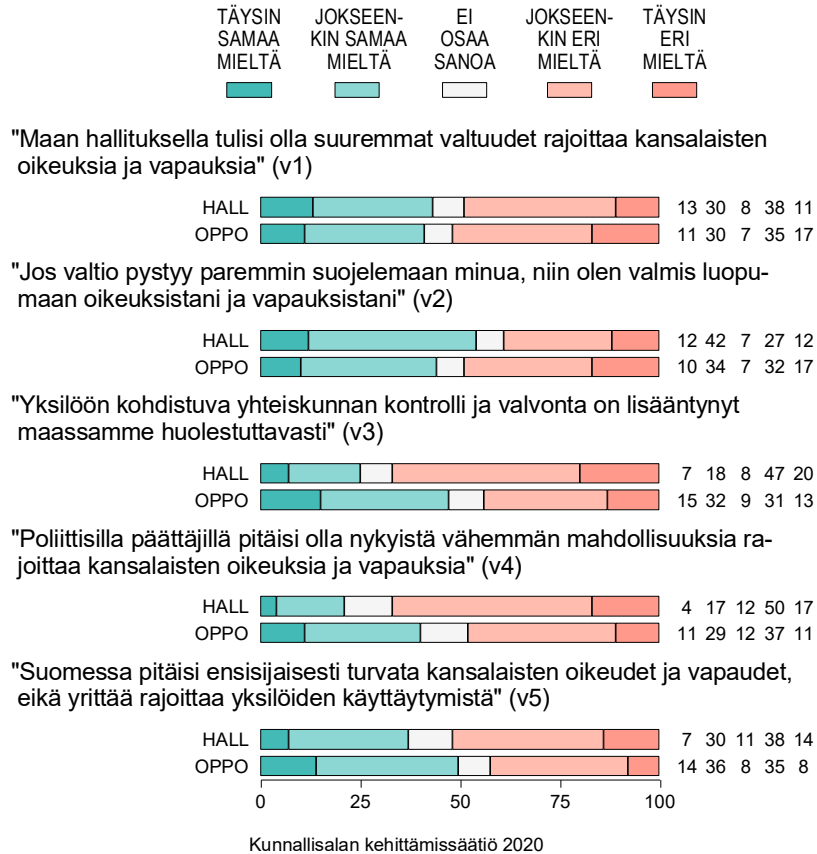
"Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä" (v5)

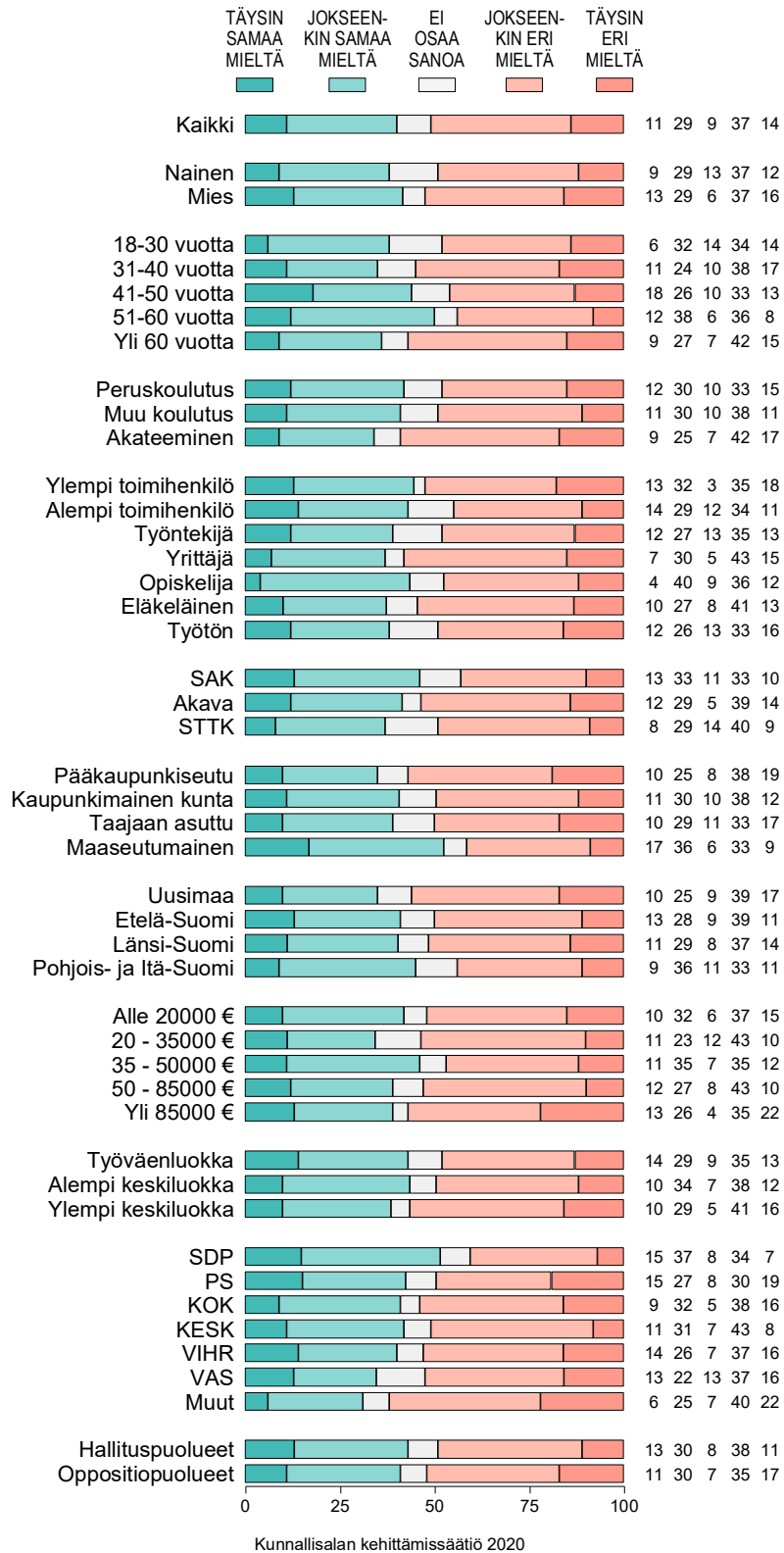
0   25   50   75   100

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

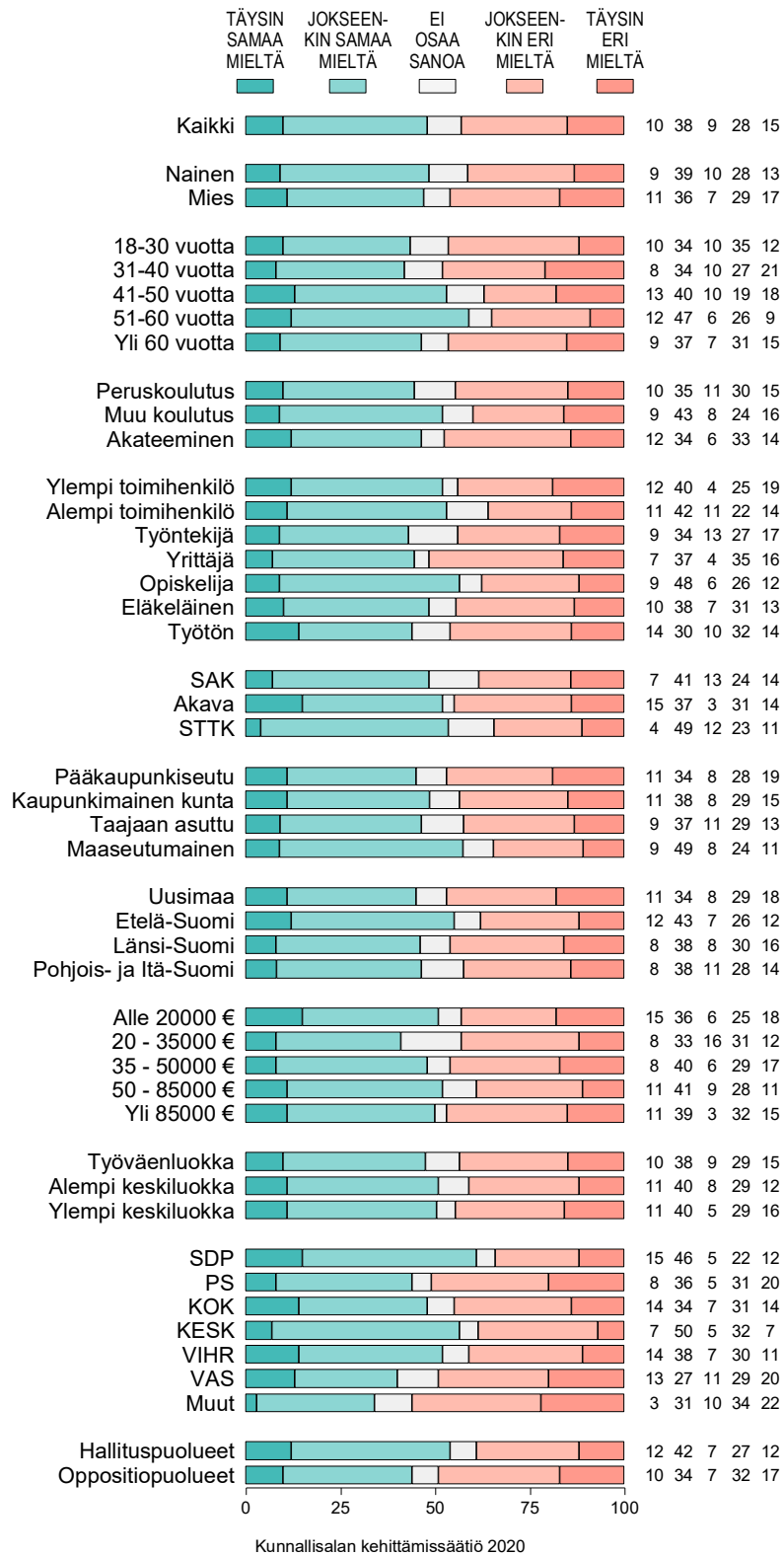
Kuvio 5h. SUHTAUTUMINEN KANSALAISTEN OIKEUKSIA JA VAPAUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

Kuvio 5-1. "Maan hallituksella tulisi olla suuremmat valtuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia" (%).

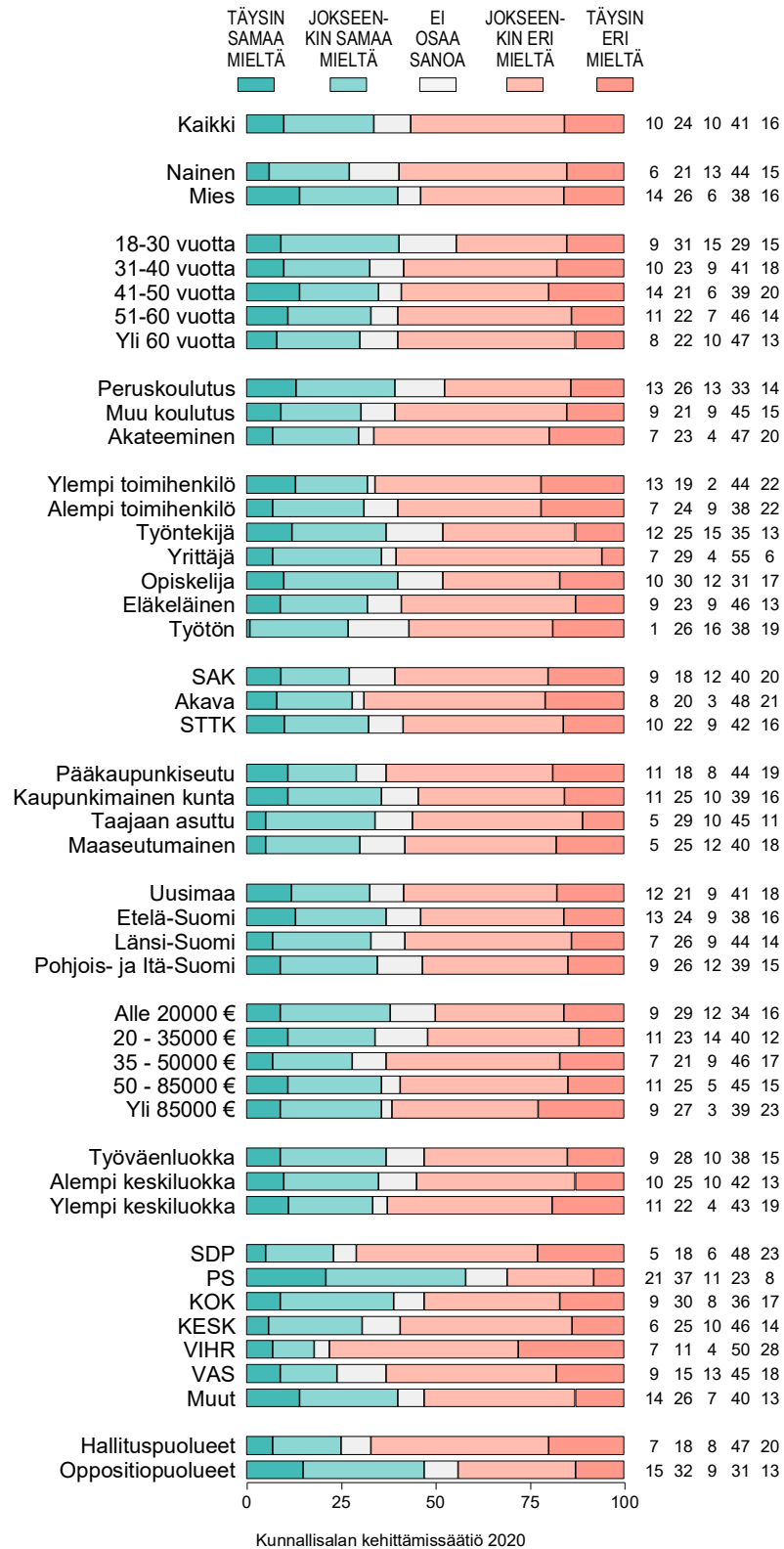

Kuvio 5-2. "Jos valtio pystyy paremmin suojelemaan minua, niin olen valmis luopumaan oikeuksistani ja vapauksistani" (%).

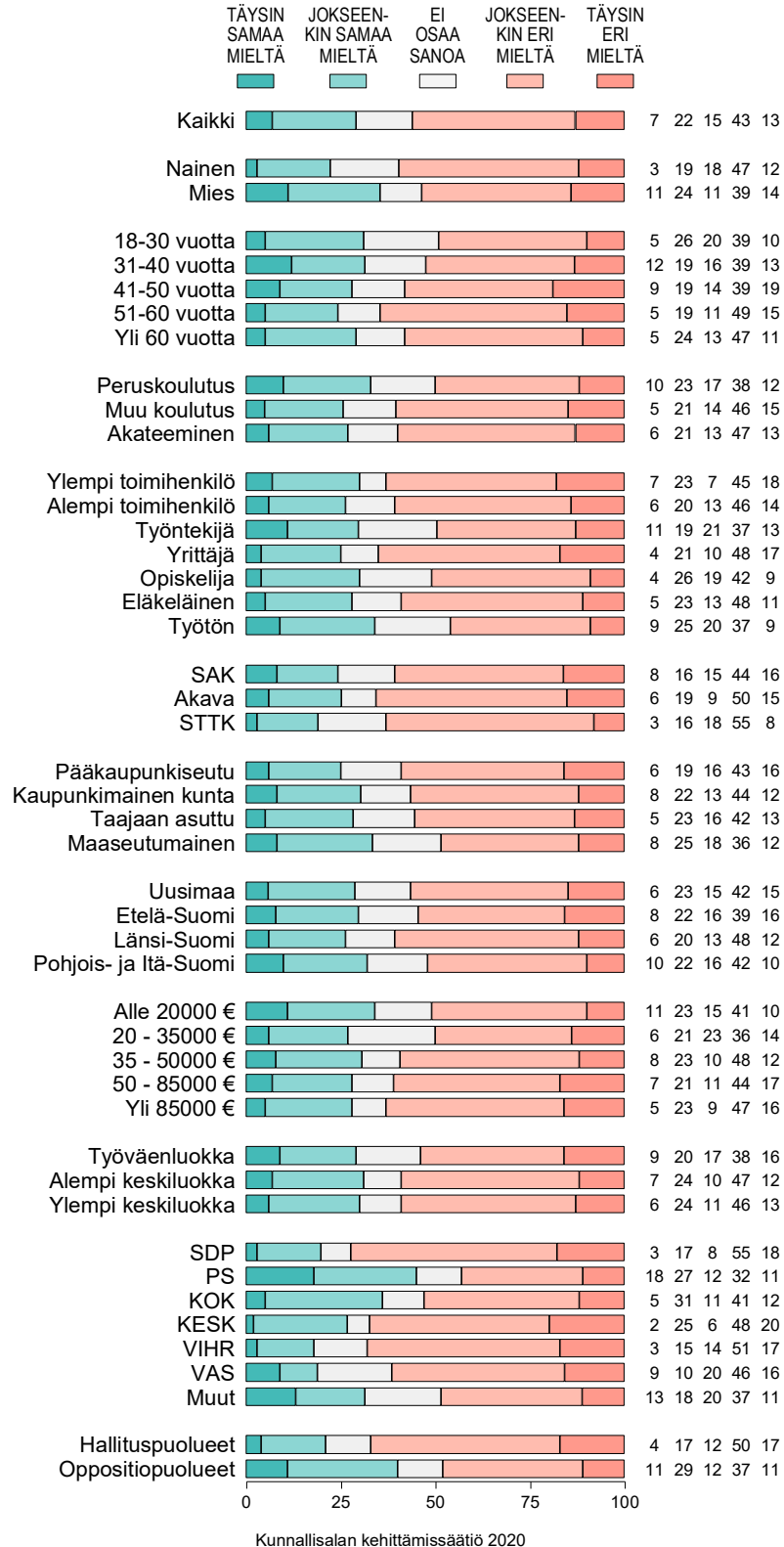

Kuvio 5-3. "Yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta on lisääntynyt maassamme huolestuttavasti" (%).

Kuvio 5-4. "Poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia" (%).

Kuvio 5-5. "Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä" (%).

